

Міністерство освіти і науки України
Черкаська обласна державна адміністрація
Управління освіти і науки
Комунальний заклад «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

**«М. П. ДРАГОМАНОВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ВИМІРІ НАУКОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ ТА УКРАЇНСЬКОГО
ВІДРОДЖЕННЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ»,
(з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога)**

Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції

11-12 листопада 2021 року

УМАНЬ
ВПЦ «Візаві»
2021 рік

Редакційна колегія:

Крамська З. М. – доктор філософії, в.о. директора коледжу, заступник директора з навчальної роботи КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Зайченко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, викладач КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Панченко Л. Ф. – заступник директора з соціально-гуманітарної та виховної роботи, викладач вищої кваліфікаційної категорії КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради»

Чепка О. В. - кандидат педагогічних наук, завідувач навчально-методичного кабінету КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Любченко І. І. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки, психології та методик дошкільної освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Фещенко Г. В. – кандидат педагогічних наук, завідувач заочного відділення КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Малишева Л. С. – кандидат педагогічних наук, голова циклової комісії педагогіки та методик початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії

Поштарук Л. І. – завідувач відділення дошкільної і початкової освіти КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, магістр

Козак Н. Д. – голова циклової комісії образотворчого мистецтва та методик навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Слупіцька С. М. – голова циклової комісії іноземної мови та методики навчання КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т. Г. Шевченка Черкаської обласної ради», викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

М. П. Драгоманов у Європейському вимірі наукової української національної ідеї та українського відродження другої половини ХІХ століття (з нагоди 180-ї річниці від дня народження видатного педагога) : Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної онлайн – конференції, 11-12 листопада 2021 р. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2021. – 269 с.

Чекан О. І., Геден-Кравченко М. Ю.....	129
Мовленнєва готовність як складова загальної готовності дитини до навчання у школі	
Чекан О. І., Добра К. Ю.....	131
Теоратико-методичні підходи до формування природних уявлень у дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Кадар С. Я.....	134
Теоретичні засади щодо формування навчальної мотивації дітей старшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Козар К. А.....	136
Порушення мовлення як феномен вираженої патології вербальних функцій у дітей молодшого дошкільного віку	
Чекан О. І., Конюлич К. Р.....	138
Вплив мовленнєвих порушень на формування особистості дітей дошкільного віку	
Чекан О. І., Рагаль Е. Ю.....	140
Теоретичні засади щодо корекції мовленнєвої діяльності дошкільників з порушенням мовлення	
Чекан О. І., Свистак Д. М.....	143
Історичний і соціокультурний аспекти використання пізнавальних завдань у загальній і спеціальній психолого-педагогічній літературі	
Амосова Л. О., Назаренко А. О.....	146
Педагогічні ідеї національної української освіти у працях Михайла Драгоманова	
Бабич О. О., Бабич Д. С.....	149
Філософсько-теоретичні погляди Михайла Драгоманова на вищу освіту	
Барабаш В. І.....	151
Внесок Михайла Драгоманова в розвиток української науки і культури	
Барабаш В. І., Гвасалія А. Д.....	156
Просвітництво Михайла Петровича Драгоманова, його концепція мовної політики	
Барабаш В. І., Паламарчук А. В.....	159
Філософські, суспільно-політичні та соціально-педагогічні погляди М. П. Драгоманова	
Березюк М. В., Семенюк О. С.....	163
Народознавство і мова – важливі віхи патріотичного виховання дошкільників в ЗДО	
Бистранівська О. С.....	166
Роль М. П. Драгоманова в розвитку національної освіти	
Борисьонюк М. О., Пушкар С. О.....	167
Ідея народності у педагогічній діяльності М. П. Драгоманова	
Войтенко Г. М., Бущинська Є. Г.....	169
Творча спадщина Михайла Драгоманова: погляд сучасників	
Войтенко Г. М., Курилюк М. В.....	171
Михайло Драгоманов – публіцист, редактор і політичний письменник	
Глушко Ю. М.....	173
Роль викладача закладу вищої освіти в організації самостійної роботи студентів	

дослідження вирішувалися такі завдання:

- проаналізувати і узагальнити науково-теоретичну літературу про мовленнєвий розвиток дітей дошкільного віку та його відхилення, психологічні особливості дітей, що мають мовленнєві вади;
- з'ясувати психофізіологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями у порівнянні з дітьми із нормальним мовленнєвим розвитком;
- розробити методичні рекомендації щодо попередження виникнення вторинних вад у дітей з мовленнєвими дефектами.

Дослідницька робота включала в себе проведення обстеження дітей за допомогою різних методик. Робота була спрямована на виявлення ступеня відхилення в психіці дитини, яка має вади мовлення, в умовах її природної діяльності, а також на виявлення особливостей формування особистості у дітей цієї категорії.

Отже, аналіз науково-методичної літератури та дослідницької роботи показали, що мовленнєві дефекти значною мірою впливають на формування особистості. Але слід зазначити, що мовленнєві порушення не однаково впливають на психофізичний розвиток дітей – чим складніше дефект, тим більше уваги слід приділяти психологічній стороні.

Варто зазначити, що мовленнєві порушення не можуть зникнути самостійно, тому необхідна систематична, корекційно-попереджувальна робота, яка сприятиме психофізичному розвитку дітей.

Список використаних джерел:

1. Волковська Т. Н., Юсупова Г. Х. Психологічна допомога дошкільникам з загальним недорозвиненням мови. - М.: Книголюб, 2004.
2. Логопедія / Под ред. Л.С.Волковой. - М.: Просвещение, 1999.
3. Соботович Є. Нормативні показатели мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку // Дефектологія. - 2003. - №2. - С. 7-12.

ЧЕКАН Оксана Іванівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

РАГАЛЬ Еріка Юріївна,

здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

(м. Мукачево, Україна)

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЩОДО КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ**

У законах України «Про освіту», державних національних програмах «Освіта» (Україна XXI століття), «Діти України» визначено, що модернізація освіти в Україні стає пріоритетним державним завданням. У цьому зв'язку реформування та розвиток системи спеціальної освіти передбачає, передусім, забезпечення вільного доступу дитині з порушеннями психофізичного розвитку до якісної багатоступеневої освіти та створенні сприятливих умов для її всебічного розвитку. Серед інших пріоритетних напрямів державної політики, особливо відзначених у Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, – розширення україномовного освітнього простору, створення системи безперервної мовної освіти, виховання мовної особистості.

Вочевидь, на сучасному етапі розвитку інтеграційних процесів в освіті проблема формування мовленнєвої діяльності, розвиток навичок мовленнєвого спілкування у дітей із порушеннями мовлення, адаптація їх до умов загальноосвітньої школи набула пріоритетного значення. Вирішення даної проблеми пов'язано зі здійсненням індивідуального, диференційованого та поетапного корекційного логопедичного впливу; з удосконаленням методичних систем, які мають урахувувати неоднорідність контингенту дітей із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) й провідні тенденції оновлення змісту освіти.

Різні аспекти досліджуваної проблеми представлено в роботах українських та зарубіжних учених. Проблему дизонтогенезу мовленнєвої діяльності у дітей із тяжкими порушеннями мовлення досліджували О. Вінарська, Н. Жукова, Л. Журба, Д. Ісаєв, О. Корнєв, В. Лукашук, Л. Мастюкова, Є. Соботович, В. Тарасун, Т. Філічева, М. Шеремет та ін. Дослідження функціонування мовної здібності у дітей із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) представлено в роботах Т. Візель, Ж. Глозман, Б. Гриншпун, Г. Жаренкової, Н. Жукової, Р. Левіної, А. Маркової, Н. Мікляєвої та ін. Про порушення програмування висловлювання, несформованість динамічного стереотипу йдеться в дослідженнях Т. Барменкової, В. Воробйової, В. Засенка, Л. Халілової та інших учених. Л. Єфіменкова, Л. Халілова, В. Юртайкін та ін. визначають зниження мовної здібності, що відображається на недостатній здатності до моделювання, заміщення та символізації. Роль спеціально організованого навчання дітей із відхиленнями в розвитку висвітлено в роботах учених (В. Бондар, В. Засенко, Л. Баряєва, Ю. Гаркуша, С. Миронова, З. Мовкебаєва, В. Синьов, Р. Сулейменова, В. Тарасун, Б. Тупоногов, Л. Фомічова, О. Хохліна, М. Шеремет та ін.), зокрема дітей із порушенням мовлення (Г. Волкова, С. Конопляста, Р. Левіна, Є. Соботович, В. Тарасун, Т. Філічева, Г. Чиркіна, С. Шаховська, М. Шеремет та ін.).

У сучасних наукових дослідженнях українських учених (Є. Соботович, В. Тарасун, М. Шеремет та ін.) представлено важливі для теорії та практики

логопедії питання структури мовленнєвої діяльності в нормі та патології, психологічних механізмів мовлення, особливостей формування мовленнєвої діяльності дитини в онтогенезі. В. Тарасун розроблено систему превентивного навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. С. Коноплястою представлено комплексну систему психолого-медико-педагогічної допомоги дітям із ринолаліями.

Окремі часткові проблеми сучасної логопедії зосереджено в роботах українських учених, серед яких: розвиток та формування лексико-граматичної сторони мовлення у дітей із загальним недорозвитком мовлення (Л. Трофименко), формування інтелектуального компонента мовленнєвої діяльності у розумово відсталих дошкільників (В. Тищенко), корекція порушень писемного мовлення у дітей із дитячим церебральним паралічем (Е. Данілавічюте), формування мовленнєвої готовності до навчання в школі (Н. Пахомова), комплексна система корекції мовлення у дітей раннього віку (Н. Манько), вивчення особливостей мовленнєвого розвитку дітей із ЗНМ 3-4 років (Ю. Рібцун), розвиток писемного мовлення (списування) у дітей із тяжкими порушеннями мовлення (Н. Чередніченко) та багато інших.

Численні різноаспектні наукові доробки з проблем корекції мовлення дітей із різними мовленнєвими вадами свідчать про потужний потенціал української логопедії як науки та перспективи її подальшого розвитку, однак теоретико-методичні проблеми диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку в науці ще не розроблялися. Вочевидь, виникає суперечність між необхідністю обґрунтувати один із найактуальніших напрямів корекційно-розвивальної роботи, яким є диференційована логопедична корекція мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку із тяжкими порушеннями мовлення, з одного боку, та недостатньою концептуально-методологічною розробленістю означеної проблеми, з іншого.

Отже, вважаємо, що зазначені вище роботи лише частково дотичні до заявленої теми дослідження, оскільки не визначено особливості теоретико-методичної складової диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності, не узагальнено форми, методи, способи їх розв'язання, не визначено перспективи, а відтак не вибудовано систему диференційованої логопедичної допомоги дітям із тяжкими порушеннями мовлення, що водночас з окресленою актуальністю проблеми потребує методологічного, наукознавчого, дидактичного обґрунтування для глибокого проникнення в сутність проблеми та розробки перспективних шляхів її практичної реалізації.

Список використаних джерел:

1. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания / Б. Г. Ананьев. – М. : Наука, 1977. – 280 с.

2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / А. М. Богуш, Н. В. Гавриш / За ред. А. М. Богуш. – К. : Вища школа, 2007. – 542 с.

3. Божович Е. Д. Развитие языковой компетенции школьников: проблемы и подходы / Е. Д. Божович // Вопросы психологии. – 1997. – № 1. – С. 33-44.

4. Бондарко А. В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии / А. В. Бондарко. – М. : УРСС, 2001. – 207 с.

5. Витоки мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Програма та методичні рекомендації / Укл. А. М. Богуш. – Одеса : Маяк, 1999. – 88 с.

ЧЕКАН Оксана Іванівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики

дошкільної освіти,

СВИСТАК Діана Михайлівна,

здобувач освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,

Мукачівський державний університет

(м. Мукачево, Україна)

ІСТОРИЧНИЙ І СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ У ЗАГАЛЬНІЙ І СПЕЦІАЛЬНІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної системи спеціальної освіти розробляється новий зміст виховання і навчання дітей із особливими освітніми потребами. Нагальною необхідністю є забезпечення для кожної дитини максимально можливого рівня психічного розвитку, виявлення та облік індивідуально-психологічних особливостей дітей із метою використання усіх їх потенційних можливостей, а також розробка та впровадження корекційно-розвивальних технологій, спрямованих на повноцінне формування мовленнєвої й інших видів діяльності.

Наявність мовленнєвих порушень створює перешкоди для вільного спілкування не тільки в дошкільному віці, а й у молодшому шкільному віці. Окрім мовленнєвого недорозвитку в дітей із ЗНМ спостерігається відставання у розвитку психічних процесів; ці особливості взаємно пов'язані та без відповідного втручання посилюють одне одного.

Старший дошкільний вік є сенситивним періодом у розвитку пізнавальних психічних процесів, а пізнавальна активність, що є одним із найважливіших мотивів навчання, з'являється і здійснюється на їх основі, тому

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>